

*Integratieve Kindertherapie
Voor kinderen
Van 0 tot 12 jaar
Die seksueel misbruikt zijn*

Wat is seksueel misbruik?

'Onder seksueel misbruik van kinderen verstaan we 'seksuele contacten van (jong) volwassenen met kinderen jonger dan zestien jaar, die plaatsvinden tegen de zin van het kind of zonder dat het kind deze contacten kan weigeren. Daders zetten het kind emotioneel onder druk, dwingen het of weten door hun overwicht te bereiken dat het zich niet aan de seksuele toenaderingen kan onttrekken' (Frenken, 2001)

Welk seksueel misbruik van kinderen komt voor?

Er is een grote variatie in aard en ernst. De volgende indeling is te maken:

Licht: een eenmalig incident van relatief 'onschuldig' karakter zoals betasting van de geslachtsdelen boven of onder de kleding. De dader gebruikt geen dwang, maar het kind ervaart het wel als ongewenst.

Matig: eenmalig of meermalige betasting van de geslachtsdelen onder de kleding of masturbatie in bijzijn van het kind. Het kind is in geringe mate afhankelijk van de dader (bijvoorbeeld een jeugdleider). Die oefent geen lichamelijke dwang uit, maar zet het kind wel onder druk of vraagt om geheimhouding.

Ernstig: (pogingen tot) penetratie of wederzijdse masturbatie. Het kind is afhankelijk van de dader. Het misbruik houdt minimaal een jaar aan. De dader gebruikt lichamelijke dwang of psychische manipulatie.

Zeer ernstig: meermalig, langdurig seksueel misbruik (penetratie), dat minimaal een jaar aanhoudt. Het kind is afhankelijk van de dader. Die chanteert het kind of gebruikt lichamelijke geweld.

Signalen van seksueel misbruik.

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van seksuele kindermishandeling. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk ook een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld of seksueel misbruikt.

lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- voedingsproblemen
- ernstige luieruitslag
- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- kind is hongerig
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het gewoon is
- terugval van zindelijk naar niet-zindelijk
- klaagt over buikpijn, hoofdpijn
- nachtmerries
- plotselinge huiltuien

gedrag van het kind

- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel, nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst, negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- wil niet alleen blijven, klampt zich vast aan ouder bij het naar school gaan
- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- lijkt op bepaalde momenten afwezig
- overmatige masturbatie
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- brandje stichten

tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover volwassenen

- angst om uit te kleden of juist te gemakkelijk in uitkleden
(= op ongepaste momenten)
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk onderzoek
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- overdreven aanhankelijk
- vermijdt oogcontact

overige

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- taal- en spraakstoornissen

De visie van de integratieve kindtherapeut op het werken met seksueel misbruikte kinderen.

Elk kind is uniek en heeft dus recht op een behandeling, die op zijn situatie en mogelijkheden is gericht. De Integratieve Kindtherapeut bekijkt het kind vanuit zes verschillende invalshoeken tegelijk (zie ook de algemene brochure over Integratieve Kindtherapie). De symptomen, die seksueel misbruikte kinderen laten zien kunnen allerlei oorzaken hebben, o.a. ten gevolge van seksueel misbruik. Van belang is de symptomen op 6 manieren te bekijken. In de loop der tijden zijn er grofweg zes verschillende verklaringen- en behandelmodellen ontstaan:

- ▶ medici onderzoeken en behandelen lichamelijke klachten. Seksueel misbruikte kinderen laten symptomen zien betreffende hun lichamen welzijn. De (huis)arts is gespecialiseerd in het onderzoeken van het lichaam.
- ▶ ontspanningstherapeuten onderzoeken en behandelen de stress waaronder een kind lijdt. Zowel lichamelijke als mentale problemen kunnen het gevolg zijn van stress. Seksueel misbruikte kinderen leven vaak in het verleden ("Het was zo erg") en in de toekomst ("Ik moet voorkomen dat het weer gebeurt" of "Als ik hem tegenkom op straat, wat dan ...") Die spanning kan stress veroorzaken, die weer allerlei lichamelijke en mentale problemen veroorzaakt.
- ▶ gedragstherapeuten richten zich op het aan- en afleren van gedrag. Kinderen, die zo'n grensoverschrijdende ervaring hebben meegemaakt kunnen verward raken over het effect van hun gedrag naar andere kinderen en volwassenen. "Ik zei dat ik niet wou, en toch ging hij door." Het oude gedrag heeft niet kunnen voorkomen, dat het misbruik plaats vond.
- ▶ psycho-analytische therapeuten richten de aandacht op het onverwerkte verleden. De ervaring zal verwerkt moeten worden, maar in het eigen tempo en op de manier, die bij dit kind past. Het ene kind wil praten en het andere ontkent de ervaring uit bescherming tegen de innerlijke pijn.
- ▶ systeemtherapeuten behandelen het hele gezinssysteem om kinderen te helpen. Niet alleen het kind lijdt, maar het hele gezin staat onder druk. Niet in de laatste plaats door het eventuele justitiële onderzoek dat plaats vindt.
- ▶ transpersoonlijk gerichte therapeuten helpen om een beter contact te krijgen met de bestaansgrond, de oorsprong van de mens. Wanneer kinderen hun aandacht opgeslokt zien door het verleden, het voorkomen van herhaling in de toekomst, en alle energie gebruiken om de ervaring te 'vergeten', dan kunt u zich voorstellen dat voor het vrij fantaseren en dromen over het leven als mysterie (Waar kom ik vandaan en waar ga ik naar toe?) geen plaats is. De bovenstaande therapiemodellen hebben ieder hun tekortkomingen. In het belang van het kind selecteert en integreert de Kindtherapeut uit de verschillende modellen, die interventies, die voor uw kind van belang zijn.

Het therapieverloop bij de Integratieve Kindtherapie

De intake. De eerste sessie betreft de wederzijdse kennismaking met u als ouders. In deze intake bespreekt de Kindtherapeut uw ervaringen met de gevolgen van het seksueel misbruik bij uw kind. Daarin wordt met u besproken of er direct met therapie begonnen kan worden. Als een kind nog gehoord moet worden door de politie dan is het verstandig om in overleg met politie en justitie te besluiten of het kind met de therapie mag beginnen of moet wachten tot het verhoor (het 'kindinterview') heeft plaats gevonden. In alle gevallen kan het kind en het gezin wel begeleiding en steun krijgen bij dit proces.

De therapie. Daarna volgt de exploratiefase, waarbij de therapeut tot een **Kindtherapeutische diagnose** komt. Deze diagnose heeft geen betrekking op het 'bewijzen' dat er seksueel misbruik heeft plaats gevonden.

Daar zijn de diagnostische centra voor bedoeld, die speciaal voor die problematiek opgeleide diagnostici hebben.

Na deze exploratiefase volgt een gesprek met u over het behandelingsplan en het verdere verloop van de behandeling. Al naar gelang de duur volgt om de 5 sessies een oudergesprek, waarin u adviezen mee krijgt. Het succes van de behandeling hangt daar mede vanaf. Gezien de druk, die deze problematiek op het gezin legt, is ieder lid van het gezin welkom om tussentijds te praten, te bellen of te schrijven.

Kindtherapeutische diagnose

Centraal in deze diagnostiek staat de **Academiemethodiek IK-relatie-klacht en de visie op het behandelen van seksueel misbruikte kinderen**. Het eerste kernconcept houdt het volgende in: het kind is de "Ik" die de klacht ervaart. De beleving van uw kind staat centraal. De therapeut is niet geïnteresseerd in de waarheid, maar in de beleving van uw kind. Die beleving bepaalt de ernst van de klachten. De visie op het behandelen van seksueel misbruikte kinderen: de therapie richt zich op de binnenwereld van het kind, de relaties die het heeft in het gezin en op relaties verder in de buitenwereld, zoals met de dader(s). Anders dan bij andere therapieën staat het kind daadwerkelijk centraal en stellen we niet de voorwaarde dat het kind moet praten over het misbruik. Wij maken gebruik van allerlei non-verbale communicatietechnieken, omdat we **onvoorwaardelijk geloven** in de behoefte van het kind om te communiceren (maar daar verbaal soms -nog- niet toe in staat is).

Kindertherapeutische behandeling

Kinderen geven op hun eigen-wijze aan, op welke manier ze het beste geholpen kunnen worden. De Integratieve Kindertherapeut maakt bewust gebruik van spontane trance-momenten om verschillende interventies te doen.

De volgende Kindertherapeutische interventies kunnen worden toegepast:

- ▶ werken met visualisatie, sprookjes, therapeutisch spel, metaforen, verhalen
- ▶ suggestietherapie
- ▶ imaginatie technieken, waarbij het kind ontspannen passief luistert of juist actief in de binnenwereld veranderingen aanbrengt

Uitgangspunt is steeds dat uw kind op bewust en onbewust niveau veel verschillende hulpbronnen heeft (utilisatie-principe), die hem kunnen helpen te bereiken wat hij wil. Doordat deze therapievorm snel en effectief werkt en kinderen en ouders snel positieve verandering bemerken, komen kinderen graag naar de therapie.

De 5 meest gestelde vragen van ouders

1. **Hoe weet ik dat mijn kind de ervaring verwerkt heeft?**
Wanneer uw kind rustig kan vertellen over de gebeurtenis, waarbij het oogcontact maakt en zich de bijbehorende emotie van angst en pijn kan herinneren. Wanneer uw kind erover kan vertellen zonder de heftigheid van de emotie of juist de vlakheid van het gebrek aan emotie. Gebrek aan emotie kan wijzen op een nog aanwezige dissociatie ten aanzien van de beleving.
2. **Wanneer moet mijn kind naar een kindertherapeut?**
Een kind dat een ernstige verstoring in zijn leven meemaakt, waardoor het zich ongelukkig voelt heeft recht op hulp. Soms lijkt er niets aan de hand, maar kan de omgeving aannemen dat het kind zich wel ongelukkig moet voelen en de ontwikkeling en groei gevaar loopt.
3. **Sommige problemen gaan gewoon over ... de ervaring met seksueel misbruik ook?**
Voor heel veel problemen kan het kind de 'gewone' verwerkingsmiddelen gebruiken: dromen en spelen. Sommige problemen lijken echter gewoon over te gaan, maar in werkelijkheid gebruikt het kind zijn vermogen tot dissociëren (= wegdrukken van gevoelens). Een tweede mogelijkheid is dat de volgende ontwikkelingsfase veel energie opslokt, terwijl de problematiek op de achtergrond ligt te 'slapen'.

4. **Hoe weet ik welke therapie voor mijn kind geschikt is?**

Zoals u begrijpt maak ik geen keuze uit de enorme hoeveelheid therapieën, die ontwikkeld zijn. De basisgedachten bij elke therapie zijn terug te voeren naar de 6 verklaringsmodellen die eerder genoemd zijn. De integratieve kindertherapie pakt het totaal van verklaringen en behandelinterventies binnen het concept ik-relatieklacht. Kinderen verwerken wat mogelijk is en leren omgaan met factoren, die buiten hun bereik liggen. Belangrijk bij de keuze is de **therapeut**. Voelt u zich gezien en gehoord? Voelt uw kind zich op zijn/haar gemak? Sluit de therapeut aan bij de beleving van uw kind?

5. **Wat zeg ik over de dader?**

Heel veel ouders voelen zich machteloos en boos, omdat ze hun kind niet afdoende hebben kunnen beschermen. Ze willen hun kind het liefst geruststellen met de woorden: "Dit overkomt je nooit meer. De dader zit in de gevangenis en hij/zij kan nooit meer bij je komen." Veel ouders hebben ook de angst dat ze deze belofte niet waar kunnen maken. De ervaring van uw kind kunt u gebruiken in uw voordeel. Dat klinkt misschien heel gek.

A. Help uw kind om het onderscheid te maken tussen **toen** en **nu**.

Vertel: "**Toen** wist je niet dat hij/zij zo zou doen. **Nu** wel.

B. Help uw kind om onderscheid te maken tussen de bewuste, gezonde Ik en de onbewuste, getraumatiseerde Ik.

Vertel: "**Jij** weet wel wat je moet doen als je hem/haar toevallig tegenkomt: snel naar een vertrouwde volwassene lopen en vertellen dat deze je moet helpen. **Van binnen** zit er iets van **toen** heel bang te zijn, maar **jij** weet **nu** wat je moet doen." Deze methode is een therapeutische interventie om uw kind te differentiëren (= losmaken) van de verlammende angst en weer in actie te brengen.

Informatie voor kinderen om voor te laten lezen of zelf te lezen

Als je hulp nodig hebt, omdat je ergens last van hebt, en je wilt je probleem oplossen of je wil wel weer eens plezier hebben, dan kun je bij mij in therapie. Het betekent dat je bij mij in de praktijk kunt komen spelen, "wakker dromen" of naar een help-sprookje kunt luisteren. natuurlijk kun je ook gewoon praten en vertellen wat je dwars zit.

Heel veel kinderen hebben last van:

- ▶ nare gevoelens: schuldgevoel, schaamte, verdriet, boosheid, eenzaamheid, heimwee of een gevoel dat er niet uit kan ...
- ▶ ellendige gedachtes: dat ze steeds maar moeten denken aan dat nare dat ze is overkomen en dat ze erover dromen (nachtmerries) hoe hard ze ook hun best doen om er niet aan te denken...
- ▶ onhandig gedrag: ze weten niet meer hoe ze lief kunnen doen, omdat ze van binnen zo boos zijn...
- ▶ en daarom worden ze snel boos op hun vriendjes of vriendinnetjes terwijl die er niks aan kunnen doen...
- ▶ ze zouden die rotzak of die trut, die het gedaan heeft wel heel hard willen slaan, maar ze durven niet, want ze zijn bang...
- ▶ ze willen het wel vertellen, wat er is gebeurd, maar ze denken dat er dan gaat gebeuren wat die rotzak of die trut heeft gezegd: dat hun moeder dood gaat, dat ze nooit meer vriendjes krijgen, dat de juf of meester ze van school stuurt of dat andere ... je weet wel ... wat er tegen jou is gezegd...
- ▶ het idee dat die rotzak of trut dan de gevangenis in moet en dat het jouw schuld is en dat hij of zij er dan uit komt en jou achterna gaat, maar dat is niet zo, want **wij weten het nou** . En de politie zal je beschermen, want daar zijn ze voor.
- ▶ en weet je wat ook zo gek is ... hij was eerst aardig, en toen deed hij dat erge...is het nou jouw schuld ook een beetje, omdat je mee ging? **NEE**. Want in de wet staat dat kinderen gewoon heel nieuwsgierig mogen zijn en dat grote mensen moeten zorgen voor kinderen.

Waar heb jij nou last van?

Wil je iets doen aan dat nare waar je last van hebt? Of vind je dat het een probleem is van die stommerd die dit jou heeft aangedaan?

Als je iets wilt doen aan dat rottige gevoel, dan....

kun je naar me toe komen en dan kun je praten, spelen, "wakker dromen" en luisteren naar help-sprookjes. Want dat helpt. En als je het niet wilt vertellen dan hoeft dat niet, want je hebt het toch al verteld? En als je het nog niet hebt verteld dan maakt dat ook niks uit, want het gaat erom dat je weer blij wordt!!!

Hoe ziet de kamer eruit?

In de kamer staat een tafel waar je aan kunt werken met papier, krijt, verf, en ook een zandbakje.

Aan de deur hangt een spiegel, waarin je kunt zien hoe je precies doet, kijkt als je bv. heel boos bent. Weet jij hoe je er dan precies uitziet?

In de hoek staat een ton met allemaal spullen om mee te vechten, een tent die je kunt opzetten, auto's, boerderijdieren, dinosaurussen en nog veel meer.

Tegen de muur staat een grote kast met poppen, beren, slangen, en andere knuffels. Sommige knuffels voelen zich verdrietig, blij, eenzaam of nog iets anders. Welke knuffel wil jij als eerste knuffelen? Welke knuffel heeft dat het hardst nodig?

In de kamer staan twee praat-stoelen, zodat we ieder keer even kunnen bij-kletsen. Vlakbij zie je ook een hele gekke schommel-lijg-stoel. Daar kun je gemakkelijk op "wakker dromen".

Heel veel kinderen denken dat ze zelf hun probleem moeten kunnen oplossen. Kinderen, die iets ergs is overkomen, zonder dat ze er iets aan konden doen, voelen zich vaak alleen, in de steek gelaten, schuldig en bang. Soms heb je hulp nodig en bij mij kan je die krijgen.

Als je ouders het goed vinden dat je komt.....wat gebeurt er dan?

De eerste keer komen je ouders naar mij toe om te vertellen wat zij denken dat er aan de hand is en bedenken we een plan om je te helpen.

De tweede keer kom jij en gaat je vader of moeder een uurtje iets voor zichzelf doen, terwijl jij en ik met elkaar praten en spelen. Dan mag jij doen wat nodig is om je weer prettig te voelen. Na een uur komt je vader of moeder je weer ophalen. Zo gaat dat een tijdje door en dan komen je ouders weer om met mij te praten over hoe het gaat. Natuurlijk spreek ik met jou af wat ik ze wel of niet over jou mag vertellen.

ALLES WAT JE ZEGT IS NAMELIJK PRIVÉ

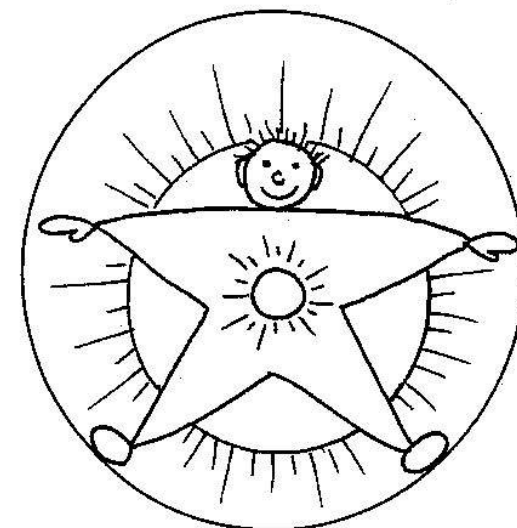
Meestal praat ik met je vader en moeder over wat ze nog meer kunnen doen, want vaak weten ze dat nog niet.

Tot gauw,

Liefs van je kindtherapeut

Karen Schröder

Deze tekening mag je inkleuren en meenemen als je de eerste keer komt, of neem je lievelings pop, beer of knuffel mee.

'Integratieve Kindertherapie is gebaseerd op de rechten van het kind. Het kind staat centraal, niet de methodiek. Al je kennis en kunde stem je af op de hulpvraag en de oplossingsmethode van het kind.'

Praktijk de Vlinder

Integratieve kindertherapie; coaching en training voor kind, ouder en leerkracht.

Karen Schröder

Achterweg 53, 2242 JX Wassenaar

telefoon 070-5145968